

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ YERLİ MALI BELGESİNİN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN UYGULAMA ESASLARI

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Uygulama Esaslarının amacı; 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliğine uygun olarak yapılacak belgelendirme işlemlerine ilişkin esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Uygulama Esasları, 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliğine uygun olarak 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununa tabi ticaret ve sanayi odaları, ticaret odaları, sanayi odaları, deniz ticaret odaları ile ticaret borsaları tarafından düzenlenecek olan Yerli Malı Belgelerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Uygulama Esasları, 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliğinin 7 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Esaslarda geçen;

a) Bakanlık: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,

b) Borsa: Ticaret borsalarını,

c) Ekspert: Oda/Borsa tarafından belirlenen konusunda uzman kişiyi veya Üniversitelerin ilgili bölümlerinden konularında uzman kişiyi,

d) İdare: İhaleyi yapan 4734 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşları,

e) İstekli: Mal alımı ihalelerine teklif veren tedarikçiyi,

f) Oda: Ticaret ve sanayi odası, ticaret odası, sanayi odası ve deniz ticaret odasını,

g) TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini,

h) Tebliğ: 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliğini,

i) Yerli Malı Belgesi: 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre yapılacak mal alımı ihalelerinde istekliler tarafından teklif edilen malın yerli malı olduğunu gösteren belgeyi,

ifade eder.

TOBB'un görev ve yetkileri

MADDE 5- (1) Yerli Malı Belgelerinin düzenleme, kayıt ve takibini sağlamak üzere TOBB tarafından bir otomasyon programı oluşturulur. Oda/Borsa bu programı kullanmaya ve bu programa gerekli verilerin girişini yapmaya zorunludur.

(2) Yerli Malı Belgelerine ilişkin bilgiler, TOBB tarafından hazırlanan ve web üzerinden erişim sağlanabilen bir veri tabanında tutulur. **Hazırlanan veri tabanı, TOBB tarafından Bakanlığın erişimine sunulur."**

(3) Yerli malı belgesi, üreticinin kayıtlı olduğu TOBB'a bağlı Oda/Borsa tarafından düzenlenir. **Düzenlenen yerli malı belgesi TOBB tarafından elektronik ortamda kontrol edilir. Uygun bulunan yerli malı belgesi ilgili oda/borsa tarafından onaylanır.**

Oda ve Borsaların görevleri

MADDE 6- (1) Yerli Malı Belgeleri, Tebliğ ile bu Uygulama Esaslarında düzenlenen hükümler çerçevesinde, **TOBB'un elektronik ortamda kontrolünden sonra** Oda/Borsa tarafından verilir.

(2) Odalar ve Borsalar, düzenledikleri Yerli Malı Belgesi ile başvuru dilekçesi ekinde yer alan belgeleri taramak suretiyle otomasyon programında muhafaza ederler. Ancak söz konusu belgelerin en az 10 yıl boyunca ayrıca dosyada muhafaza edilmesi de zorunludur.

Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavirin belirlenmesi ve görevi

MADDE 7- (1) Üretici, serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavirler arasından muhasebecisini/müşavirini belirler.

(2) Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavir Yerli Katkı Oranı Hesabı'nın mali yönden incelemesini yaparak resmi kayıtlara uygunluğunu onaylar. Bu inceleme sırasında ürünün üretiminde kullanılan ithal ve yerli girdiler; defter kayıtları, faturalar, SGK bildirimleri, gümrük giriş beyannameleri ve benzeri belgeler göz önünde bulundurularak tespit edilir.

Eksperin belirlenmesi ve görevi

MADDE 8- (1) Eksper, üretici tarafından üniversitelerin ilgili bölümlerinden konularında uzman kişiler arasından belirlenir veya üyesi olduğu Oda/Borsadan talep edilir.

(2) Eksper, yerli katkı oranı hesabının teknik yönden incelemesini yaparak hesaplamanın doğruluğunu onaylar. Bu inceleme sırasında ürünün üretiminde kullanılan girdiler üretim teknolojisi ve prosesi göz önünde bulundurularak kontrol edilir.

(3) Teknik yönden inceleme için gerekli bilgi ve belgeler üretici tarafından temin edilir.

Yerli Malı Belgesi

MADDE 9- (1) Sanayi ürünlerinin yerli malı olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Bakanlık tarafından düzenlenen Sanayi Sicil Belgesine sahip sanayi işletmeleri tarafından üretilmesi ve Sanayi Sicil Belgesindeki “Üretim Konusu” içeriğinde yer alması.
- b) Tamamen Türkiye’de üretilen veya elde edilen ürünler ile üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması.
- c) Ürünün yerli katkı oranının en az %51 olması.

Bu üç şartın bulunması halinde “Yerli Malı Belgesi”, ilgili Oda tarafından düzenlenir.

(2) Gıda ve tarımsal ürünlerin yerli malı olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca düzenlenen İşletme Kayıt veya Onay Belgesine sahip işletmeciler tarafından üretilmesi.
- b) Tamamen Türkiye’de üretilen/yetiştirilen veya elde edilen ürünler ile üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması.
- c) Tarım ürünleri için Çiftçi Kayıt Sistemi Belgesi veya Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili Kayıt Belgesine (Örtüaltı Kayıt Sistemi ve benzeri) sahip firmalar tarafından üretilmesi.

Bu şartların bulunması halinde “Yerli Malı Belgesi”, ilgili Oda/Borsa tarafından düzenlenir.

(3) Türkiye’de toplanan bitkisel ürünler, Türkiye’de doğan ve yetiştirilen canlı hayvanlar ve bunlardan elde edilen ürünler, Türkiye’de yetiştirilen ve avlanan su ürünleri yerli malı kabul edilir.

Bunların dışındaki ham tarım, hayvancılık ve su ürünleri, tamamen Türkiye’de üretilmesi veya üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması şartıyla yerli malı kabul edilir. Tarım ve hayvancılık ürünlerine ilişkin “Yerli Malı Belgesi”, ürünün elde edildiği yerin Borsası tarafından, borsanın bulunmadığı yerlerde ise Oda tarafından düzenlenir.

Sayılan bu ürünlerin yurt içinde üretildiği müstahsil makbuzu ile tespit edilir.

(4) Türkiye’de çıkarılan madenler ve madencilik ürünleri ile birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen ürünler dışında kalan veya bu kategorilerin hiçbirine girmeyen diğer ürünler; tamamen Türkiye’de üretilmesi veya üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması şartıyla yerli malı kabul edilir. Madenlerin ve madencilik ürünlerinin Türkiye’de çıkarıldığı veya işlendiği, maden ruhsatı ve gerekli işletme izin belgeleriyle tespit edilir.

Bu ürünlere ilişkin “Yerli Malı Belgesi”, ilgili oda tarafından düzenlenir.

(5) İkinci, üçüncü, dördüncü fıkralarda sayılan ürünlerden sanayi ürünü olarak değerlendirilenlerin yerli malı kabul edilebilmesi için ayrıca birinci fıkranın (a) ve (c) bentlerinde sayılan şartlar da aranır.

(6) Serbest bölgeler mevzuatı ile gümrük mevzuatı göz önünde bulundurularak, yerli malı kriterlerine ilişkin Tebliğde yer alan gerekli şartların sağlanması kaydıyla serbest bölgede faaliyet gösteren işletmelerin ürettikleri ürünler yerli malı kabul edilir. Serbest bölgede üretilen ürünler için “Yerli Malı Belgesi” ilgili Oda/Borsa tarafından düzenlenir.

Yerli Malı Belgesi başvuru şekli ve gerekli belgeler

MADDE 10 - (1) Üreticiler, Yerli Malı Belgesi Başvuru Dilekçesi (Ek-1) ve ekindeki belgelerle birlikte Oda/Borsaya başvururlar. Bu belgeler şunlardır:

- a) Tüzel kişiler için, üreticiyi temsil ve ilzama yetkili kişi/kişilerin imza sirkülerinin aslı veya noter onaylı sureti **gösterilmek kaydıyla fotokopisi**; gerçek kişiler için aslı **veya noter onaylı sureti gösterilmek** kaydıyla kimlik **belgesi** fotokopisi,
- b) Üreticiyi veya üreticiyi temsil ve ilzama yetkili kişi/kişiler tarafından imzalı Taahhütname (Ek-2),
  - i. Yerli Katkı Oranı Hesap Cetveli (Ek-3) ve hesaplamada baz alınan belgeler,
  - ii. SM, SMMM veya YMM ruhsat sureti,
  - iii. Eksperin konusunda uzman olduğunu gösteren belge sureti (diploma, çalıştığı veya bağlı olduğu kurum/kuruluş kimlik kartı ve benzeri).

Ayrıca ürüne bağlı olarak aşağıda belirtilen belgelerin asılları ibraz edilmek kaydıyla suretleri dilekçe ekinde yer alır:

- c) Sanayi Sicil Belgesi sureti
- d) Gıda İşletme Kayıt veya Onay Belgesi sureti
- e) Çiftçi Kayıt Sistemi Belgesi veya Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili kayıt belgesi sureti (Örtüaltı Kayıt Sistemi ve benzeri)
- f) Müstahsil makbuzu veya fatura sureti
- g) Maden Ruhsatı sureti
- h) Diğer bilgi ve belgeler (kullanılan girdilerin menşei ve benzeri)

Yerli katkı oranının hesaplanması

MADDE 11- (1) Yerli katkı oranı, aşağıdaki formüle ve Yerli Katkı Oranı Hesap Cetveli'ne (Ek-3) uygun olarak üretici tarafından hesaplanır. Yerli Katkı Oranı Hesap Cetveli, teknik yönden eksper tarafından, mali yönden ise serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavir tarafından tetkik edilerek, hesaplamanın doğruluğu ve resmi kayıtlara uygunluğu açısından teyit edilir ve imzalanır.

(2) İmzalanan yerli katkı oranı hesabını içeren evrak, üretici veya üreticiyi temsil ve ilzama yetkili kişi/kişiler tarafından imzalı bir taahhütname (Ek-2) ekinde yerli malı belgesini düzenleyecek ilgili Odaya/Borsaya teslim edilir.

(3) Yerli Katkı Oranı Hesap Cetvelini onaylayıp imzalayan eksper, serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavir ile Oda/Borsa adına kontrol eden kişiler aynı olamaz.

(4) Nihai ürünü teşkil eden yerli girdi maliyetlerinin hesaplanmasında aşağıdaki kalemler dikkate alınır. Bu kalemlerden yerli olanlar Yerli Katkı Oranı Hesap Cetveli'nin yerli girdi kısmına, ithal olanlar ise ithal girdi kısmına yazılır.

a) Kullanılan doğrudan ve dolaylı malzeme giderleri

b) Doğrudan ve dolaylı işçilik giderleri

c) Ürünle ilgili genel giderler (amortisman/bakım onarım giderleri, kira giderleri, işletme malzemesine ilişkin giderler, enerji/ulaştırma/su giderleri v.b.).

(5) Satış, pazarlama, satış sonrası destek ve garanti giderleri ile faiz ve finansman giderleri, genel giderlerin üretimle ilgili olmayan kısımları maliyet hesabına dahil edilmez.

(6) Yurt dışından temin edilen Lisans, Patent, Royalty vb. giderler ile yurt dışından alınan danışmanlık hizmetleri ithal girdi maliyetleri kısmında değerlendirilir.

(7) Yurt içinden temin edilen girdilerin ithal olup olmadığı hakkında menşe kontrolü yapılır, girdi ithal ise ithal girdi hesaplamasına dahil edilir. **Eğer girdi sanayi sicil belgesine sahip bir işletme tarafından üretilmiş ve sanayi sicil belgesinin üretim konusu bölümünde yer almışsa yerli girdi olarak yerli girdi hesaplamasına dâhil edilir."**

(8) İthal girdi tutarının hesaplamasında, ithal girdinin fabrikaya teslim fiyatı ve teslim tarihindeki Merkez Bankası döviz satış kuru dikkate alınır.

(9) İlgili Oda/Borsa tarafından kontrol edilerek onaylanan yerli katkı oranı, Yerli Malı Belgesi'ne derç edilir.

Başvurunun değerlendirilmesi

MADDE 12- (1) Üretici tarafından hazırlanan tüm bilgi ve belgeler, ilgili Oda/Borsa tarafından Tebliğ ve bu Uygulama Esaslarına uygunluk açısından kontrol edilir.

(2) Yerli malına konu sanayi ürününün Sanayi Sicil Belgesi ve Kapasite/Ekspertiz Raporu ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilir.

Yerli Malı Belgesinin hazırlanması, onaylanması

MADDE 13- (1) Yerli Malı Belgesi formu (Ek-4) Oda/Borsa tarafından elektronik ortamda doldurulur ve 10 işgünü içerisinde onaylanır.

Yerli Malı Belgesi'nin onay ücreti

MADDE 14- (1) Yerli Malı Belgesi ücreti, "Oda Muamele Yönetmeliği"nin 43 üncü maddesinde belirtilen şekilde tespit edilir ve uygulanır.

Uygulamaya ilişkin diğer hususlar

MADDE 15- (1) Yerli katkı oranı hesabında üretici tarafından Oda/Borsaya sunulan ticari sır niteliğindeki bilgiler, kanunen yetkili mercilerden başkasına açıklanamaz, verilemez ve kendileri veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek amacıyla kullanılamaz. Bu kapsamda oda/borsa, ticari sırlarla ilgili bilgi ve belgelerin korunmasını sağlamak amacıyla her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

(2) Üretici dışındaki istekliler tarafından teklif edilen mallar için kullanılmak üzere; üretici Yerli Malı Belgesi'ni orijinaline uygun olarak çoğaltarak ürün ile birlikte piyasaya sunabilir. Ancak üretici tarafından çoğaltılarak ürünle birlikte piyasaya sunulan belgenin tanzim edildiği ilgili oda/borsa tarafından geçerliliğinin tasdik edilmesi gerekir.

(3) Bir üreticinin yurtdışında üretim yapması/yaptırması durumunda Yerli Malı Belgesi düzenlenmez. Ancak yurtiçinde kendi adına ve markasıyla bir başkasına üretim yaptırması durumunda ürünü üretene Yerli Malı Belgesi düzenlenir.

(4) Yerli Malı Belgesi talep edilen ürünün Tebliğin 4 üncü maddesinde ve bu Uygulama Esaslarının 9 uncu maddesinde sayılan yerli malı koşullarını taşıyıp taşımadığı konusunda tereddüt olması halinde ilgili Oda/Borsa tarafından görevlendirilen eksper marifetiyle tespit yapılır.

Tespit sonucuna göre başvuru ret veya kabul edilir.

(5) Her ürün için ayrı ayrı belge verilebileceği gibi, aynı grupta bulunan birden fazla ürün için tek Yerli Malı Belgesi düzenlenebilir. Bu durumda her bir ürün ile ilgili bilgiler Yerli Malı Belgesi'nde yer alır.

(6) Yurt dışından parça olarak ithal edilen ve yurtiçinde basit birleştirme ile oluşturulan ürünler için Yerli Malı Belgesi düzenlenmez.

(7) Yerli Malı Belgesi'nin geçerlilik süresi düzenlenme tarihinden itibaren bir yıldır.

Sorumluluk

MADDE 16- (1) Yerli Malı Belgesi'nin sahibi ile bu belgeyi düzenleyen ilgili Oda/Borsa ve belgeyi İdareye sunan istekliler ile ilgili eksper, serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ya da yeminli mali müşavir belgedeki bilgilerin doğruluğundan genel hükümler ve/veya 4734 sayılı Kanunun ilgili hükümleri çerçevesinde sorumludurlar.

Kontrol

MADDE 17- (1) İlgili Oda/Borsa tarafından; yerli malı belgesinin düzenlenmesinden sonra kriterlerin korunup korunmadığına yönelik üretici bazında ara kontrol yapılabilir. Yerli malına ilişkin kriterlerin korunmadığı tespit edilirse yerli malı belgesi iptal edilir.

Denetim

MADDE 18- (1) Bakanlık Tebliğ ve bu Uygulama Esaslarının uygulanmasına ilişkin denetim yapmaya yetkilidir.

Tebliğ yayımlanmadan önce düzenlenmiş Yerli Malı Belgelerinin durumu

MADDE 19- (1) Tebliğin yürürlük tarihi olan 13/09/2014 tarihinden önce TOBB'a bağlı Oda/Borsa tarafından 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği kapsamında düzenlenmiş Yerli Malı Belgeleri, belge üzerinde yazılı geçerlilik süresinin sonuna kadar geçerlidir.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 20-(1) Bu Esaslarda hüküm bulunmayan hallerde Bakanlığın görüşü alınarak işlem yapılır.

Yürürlük

MADDE 21-(1) Bu Uygulama Esasları, Bakanlığın görüşü alınarak TOBB Yönetim Kurulunun onayı ile yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22- (1) Bu Uygulama Esaslarını TOBB Başkanı yürütür

EKLER:

- 1) Yerli Malı Belgesi Başvuru Dilekçesi
- 2) Taahhütname
- 3) Yerli Katkı Oranı Hesap Cetveli
- 4) Yerli Malı Belgesi Formu